

Hvad vi fandt i

BUKS står for Børne- og UngdomsKulturSammenslutningen, og de har siden 1983 udgivet et tidsskrift for børne- og ungdomskultur. I de år har 64 numre af **BUKS** givet en mangfoldighed af vinkler på børn og unges kultur: Lege, film, musik osv. Og det hele ligger gratis på nettet.

Af Bjarne W. Andresen, pædagog og master i børnelitteratur

Børn er også producenter

Når man læser de næsten 40 års udgivelser, er der vidnesbyrd om, hvor synet på børns kultur har ændret sig – og hvor den ikke har. I pædagogiske kredse er der i dag mange af de samme debatter som fx her fra 1984, hvor BUKS ville:

... forsøge at ruske op i den udbredte, kulturpessimistiske opfattelse af børn og unges kulturelle elendiggørelse. – En elendiggørelse, der er betinget af syndfloden af kommercielle kulturprodukter, som reducerer børn og unge til passive konsumenter og ofre for manipulationer både af deres forestillinger og deres dagligliv [...] Børn og unge er ikke bare ofre og konsumenter. De er også aktive kulturproducenter (BUKS 3, side 1).

I samme nummer er der en længere analyse af John Travoltas fortræffeligheder som skuespiller, sexsymbol og forbillede. For børn, forstås. Det er på grundlag af den idoldyrkelse, som var ham til dels efter Saturday Night Fever og Grease, altså længe før han fik et comeback med Pulp Fiction. Underholdende læsning, men også tankevækkende, at den samme artikel kunne skrives i dag, blot med en ny stjerne.

Børnenes egne produkter bliver hjulpet godt på vej af pædagogerne Claus Jensen og Lisbeth Saugmann fra en børnehave i Gellerup. Pædagogerne skrev børnenes historier ned og lavede sangbøger med børnenes frække gen- og videredigtninger af tidens sange. De to vender vi tilbage til senere.

Børn er også forbrugere

En imponerende række praktikere, forskere og undervisere har skrevet til BUKS. To temanumre er viet til Flemming Mouritsen, som grundlagde en børne- og ungdomskulturuddannelse, og han var flittig bidragsyder andre steder. Torben Weinreich,

Danmarks første professor i børnelitteratur, stillede i 1990 skarpt på "småbørnsbøger, tegneserier og 3. verdenslitteratur". Det er vist ikke for meget at sige, at bøger indenfor de kategorier stadig i dag kæmper for at få samme anerkendelse som anden litteratur.

Det er ret interessant at læse, hvordan legetøj for 30 år siden kunne deles op efter målgruppe. Køn nævnes ikke overraskende, og der er en skarp skillelinje mellem legetøj til børn på 0-5 år og dem over 6 år. En model viser karakteristika for "traditionelt legetøj" og "modelegetøj". Modelegetøj er bl.a. kendetegnet ved nyhedsværdi, høj mediesupport og kort livscyklus, og man må sige, at modelegetøjet vandt kampen over det mere traditionelle legetøj. Lego var dengang et eksempel på traditionelt legetøj, og spørgsmålet er, om ikke Lego bare er hoppet med på det hurtigst kørende tog og er blevet til modelegetøj.

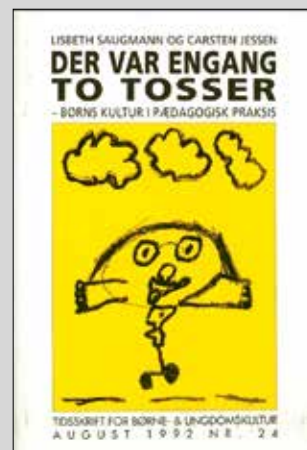
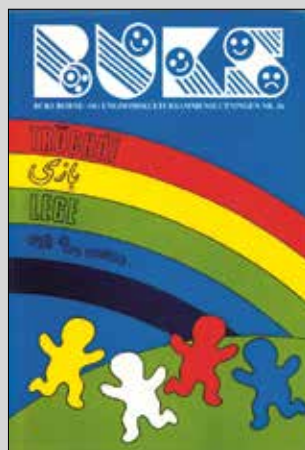
Gad vide, om det stadig er sådan, at drenge får 75 procent mere legetøj end piger, målt på prisen?

Bye Bye Beirut

Børnekultur er ikke kun majoritetskulturen. Et temanummer (nr. 55) har udgangspunkt i modsætningen Beirut <> Gellerup. Og i de fælles træk, der er for de to steder. Som i mange andre numre af BUKS er der både praksisbeskrivelser og teoretiske referencer.

Rådmandsgade Skole på den københavnske Nørrebro har en pragmatisk måde at håndtere hjemkundskab (som det hed dengang), når man har fastende elever:

Ramadan-måned er bage-måned. Og jeg elsker Ramadan. Hele skolen dufter af boller og brød, som eleverne bager og kan tage med hjem og spise med deres familie, når solen er gået ned (BUKS nr. 55, side 77).

BUKS'erne

Er der racisme i børnebøger?

I det seneste nummer er børnebøgerne tilbage i fokus. Er der racisme i børnebøger? Det var der i gamle klassikere: Pippi Langstrømpes far kan ikke længere være "negerkonge", og en samling Halfdan Rasmussen-digte udkom uden den politisk ukorrekte tekst om en "lille negerdukke". Holdningerne var delte om, hvorvidt de to eksempler var racistiske, men det var ingenting i forhold til den nyere Mustafas Kiosk, som brugte nogle klare stereotyper. Stereotyper brugt i arbejdet for mangfoldighed finder man til gengæld i Nour og Noras første dag i børnehave, som bliver analyseret grundigt.

Man kan også læse om produktionen af børnefilmen Landet af glas. Kan man kalde det censur, når produktionen tilpasses Medierådet for Børn og Unge for at få et prædikat, som giver filmen adgang til biografene? Det viser sig, at Medierådets definition af, hvad der er skadeligt at se, kommer i konflikt med, hvad Det Danske Filmakademi definerer som kunst. Jo mere kunst, jo mindre skadeligt. Og omvendt. I hvert fald i dette tilfælde. Og børnene? De viser overraskende stor viden om virkemidler mm.

Hr Ning og de andre byer

Husker du Claus Jensen og Lisbeth Saugmann, som skrev en artikel i et af de første numre tilbage i 1980'erne? De er vendt tilbage med et nutidigt syn på den praksis, der var i en aarhusiansk børnehave dengang, de arbejdede der. Og hvor BUKS tidligere havde en dvd indsat, klarer de sig nu med et link til ekstramateriale.

Artiklen indeholder en herlig beskrivelse af en tur til Herning, hvor rytmerne i toget og i sproget bliver til en ordleg. Herning bliver til hr. Ning, og også andre byer på strækningen bliver udsat for barnlig omfortolkning, godt understøttet af de nærværende pædagoger.

Den type oplevelser er der nok ikke så mange af i et dagtilbud anno 2021, heller ikke når coronaen slipper sit tag i den pædagogiske hverdag. Det samme kan man sige om et andet indblik i børnelivet dengang: Børnehaven holdt møder med børnene for at beslutte reglerne. Det blev forvigt i det, som i daglig tale kom til at hedde Revlementet. Revlementer skulle man have flere af!

BUKS – Tidsskrift for Børne- og Ungdomskultur kan gratis hentes på www.buks.dk. Målgruppen er "institutioner, lærere, bibliotekarer, forskere, studerende kommuneforvaltninger, pædagoger, forældre og andre med interesse for børne- og ungdomskulturområdet."

Børne- og Ungdomskultur-Sammenslutningen (BUKS) er tværfaglig og landsdækkende og består af forskere og praktikere, indenfor børne- og ungdomskulturen.

